

Datum

21-01-2021

Zaaknummer

4935641100

Betreft

Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)

531057

besluit

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap besluit, gelet op artikel 3.4 van de Erfgoedwet, het rijksmonumentenregister ten aanzien van onderstaand archeologisch monument te wijzigen.

Het betreft:

Rijksmonumentnummer

531057

Adres

Veldhuizen, De Balijs te Leidsche Rijn, De Meern

Gemeente

Utrecht

Provincie

Utrecht

Kadastrale aanduiding

<i>Kadastrale gemeente</i>	<i>Sectie</i>	<i>Kad. object</i>	<i>App.</i>	<i>Grondperc.</i>
Veldhuizen	A	1548		
Veldhuizen	A	1660		
Veldhuizen	A	1663		
Veldhuizen	A	3854		
Veldhuizen	A	3858		
Veldhuizen	A	4377		
Veldhuizen	A	4405		
Veldhuizen	A	4431		
Veldhuizen	A	4587		
Veldhuizen	A	4605		
Veldhuizen	A	4737		
Veldhuizen	A	4738		
Vleuten	E	5642		
Vleuten	E	7362		

Naam van het rijksmonument

Veldhuizen, De Balijs

Omschrijving

Romeins landschap met infrastructuur (onder meer tracé van de Romeinse Limesweg, kadebeschoeiing), scheepswrak de Meern 4 en resten van een wachttorens.

Situatie op de kaart

	rijksmonument
	kadastrale grens
	voorlopig kadastrale grens
A 00000	perceelnummer

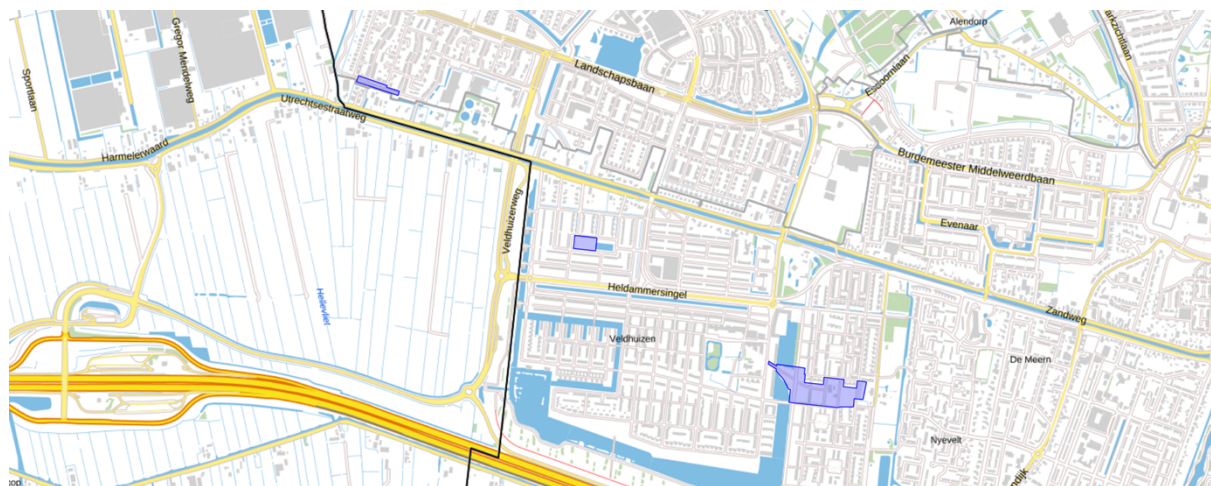
**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057

Motivering

Aanleiding

In het nominatieproces van de Romeinse Limes tot werelderfgoed is naar voren gekomen dat aanvullende bescherming nodig is. De grens van het Romeinse rijk strekte zich uit van Noord-Engeland, langs de Rijn en Donau via het Midden-Oosten en Noord-Afrika naar Marokko. In de geschiedenis van Europa was het een periode die op veel terreinen zijn sporen na heeft gelaten (architectuur, krijgsgeschiedenis, filosofie, kunst etc.). In Nederland bevindt zich een deel van de Nedergermaanse Limes die zich langs de Rijn van Remagen tot Katwijk uitstrekt. Onderdelen van het militaire verdedigingssysteem langs of in relatie met de Rijn zijn geselecteerd en worden voorzien van een adequate bescherming. Zowel castella met bijbehorende nederzettingen, wachttorens, de Limesweg, als ook een steen- en pottenbakkerij, tempel, aquaduct en het Kanaal van Corbulo maken deel uit van dit netwerk dat aan de basis stond van een veel breder spectrum van activiteiten.

Grondslag

In mijn Beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet (hierna: de Beleidsregel) heb ik vastgelegd in welke gevallen ik het rijksmonumentenregister kan wijzigen. Wijziging is onder meer aan de orde als de identificatie van een rijksmonument niet goed mogelijk is doordat het register onvoldoende, onjuiste of tegenstrijdige gegevens bevat. Dit is geregeld in artikel 6, eerste lid, van de beleidsregel. De identificatie van een rijksmonument is voldoende als duidelijk is waar het rijksmonument zich bevindt en uit welke onroerende zaken het bestaat.

Wijziging

Dit onderdeel van de Romeinse Limes is al beschermd als rijksmonument. De gegevens in het register heb ik met dit besluit verder verfijnd met een bijbescherming. Basis hiervoor is het aanwijzingsprogramma "Romeinse Limes", vastgesteld op 2 juni 2020.

De bijbescherming betreft twee afzonderlijke delen die een waardevolle aanvulling vormen omdat daarin resten van de limesweg, schepen en wachttorens zijn aangetroffen. Ten westen van Utrecht bevinden zich de uitzonderlijk goed onderzochte resten van diverse Romeinse versterkingen en daarmee samenhangende infrastructuur, waaronder wachttorens, schepen, een castellum, grafvelden en de limesweg. Een deel van de limesweg is in 2011 rijksmonument geworden. Het rijksmonument omvat bovendien een scheepswrak en wachttorens. Het deels op een verhoogd talud gelegen wegtracé is 10 meter breed, waarvan 5 meter door het wegdek wordt ingenomen.

De weg is kort na 80 n.Chr. aangelegd, bij twee gelegenheden hersteld (99/110 n.Chr. en 117-138 n.Chr.) en was tot in de derde eeuw in gebruik. Het herstel was noodzakelijk als gevolg van overstromingen. Door middel van wegbeschoeiing, -bekisting en takkenbossen werd de aanleg beschermd tegen het water.

De weg zorgde voor de verbinding van de versterkingen langs de limes en liep vlak langs de Heldammerstroom op de oeverwal.

Binnen de ruimtelijke ontwikkelingen in het Utrechtse stadsdeel Leidsche Rijn zijn veel onderzoeken uitgevoerd waarbij op twee plaatsen resten van de weg zijn aangetroffen die bij de verdere ontwikkeling van de nieuwbouwwijken zijn uitgespaard. In totaal is de weg over een lengte van ca 2,5 km vastgesteld.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057

Waardering van de vindplaats

Het monument is beoordeeld op basis van de waarderingssystematiek zoals hieronder weergegeven in de tabel. Let wel het betreft hier uitsluitend een waardering van de bijbescherming.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum

21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	nvt		
	Herinneringswaarde	nvt		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering	3		
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	3		
	Informatiewaarde	3		
	Ensemblewaarde	3		
	Representativiteit	3		

Beleving

De archeologische resten van de limesweg zijn ter plaatse niet zichtbaar. Wel is de herinnering bewaard gebleven door deze uit te sparen in de bebouwing. Een wandelpad is met dit doel op de plaats van de weg aangelegd.

Fysieke kwaliteit

De bijbescherming scoort hoog vanwege de uitstekende conservering van de weg en beschermende structuren (beschoeiing etc.). De gaafheid van deze resten is eveneens hoog, waarbij ook resten zijn gevonden die de ontwikkeling van de weg en de bedreiging door het water weerspiegelen.

Inhoudelijke kwaliteit

De resten van de limesweg met de aanliggende wachttorens die zich over een lengte van 2,5 km uitstrekken zijn representatief voor de limesweg. Daarbij past men de wijze van aanleg aan op grond van specifieke landschappelijke omstandigheden. De schepen die gevonden zijn in de naastliggende geul benadrukken dit nog eens. Een dergelijke samenhang is uitermate zeldzaam, waarbij de informatiewaarde groot is. Vragen met betrekking tot de aanleg en het onderhoud van dergelijke wegen evenals het militaire en economische belang en de organisatiegraad kunnen hier worden beantwoord. Dit geeft het monument een zeer hoge informatiewaarde. De weg, de aanpassingen daaraan in de strijd tegen het water, de wachttorens en het schip geven het geheel een zeer hoge ensemble waarde.

Motivatie begrenzing

De begrenzing van de bijbescherming wordt ingegeven door de ruimtelijke uitsparing van deze locaties met als doel de archeologische resten te behouden.

Overwegingen

Met de registratie van het rijksmonument zoals hierboven vastgesteld, verbeter ik de gegevens in het rijksmonumentenregister, zodat de identificatie van het rijksmonument voldoende is geborgd.

De inschrijving van de kadastrale percelen volgt de omschrijving van het rijksmonument; een perceel wordt ingeschreven als zich daarop een in de omschrijving genoemd rijksmonument of een deel daarvan bevindt. De omvang van de bescherming is vastgelegd met een geografische contour weergegeven op kaart. Delen van ingeschreven percelen die buiten de contour vallen, behoren niet tot het rijksmonument.

Conclusie

Gelet op het voorgaande concludeer ik dat de wijziging van het rijksmonumentenregister gerechtvaardigd is.

Het document 'Vrijstelling vergunningplicht' maakt deel uit van dit besluit.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

mr. Nicole Heukelom
hoofd Juridische Zaken

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057

Heeft u bezwaar?

Mocht u bezwaar hebben tegen dit besluit dan kunt u binnen zes weken na de dag waarop dit besluit u is toegezonden, een bezwaarschrift indienen. U richt dit schriftelijke bezwaar aan de minister van OCW en stuurt het onder vermelding van "Bezwaar" ter attentie van DUO, Postbus 30205, 2500 GE in Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op <https://www.duo.nl/zakelijk/oneens-met-duo/bezwaar-maken.jsp>.

Bijlagen

- Vrijstelling vergunningplicht
- Aanbevelingen voor goed beheer

Vrijstelling vergunningplicht

Zandweg en Veldhuizen, Utrecht

Artikel 11 van de Monumentenwet 1988 stelt dat voor alle werkzaamheden die het monument verstoren of wijzigen een vergunning nodig is. Artikel 11 luidt:

1. Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen;
2. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning:
  - a. een beschermd archeologisch monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
  - b. een beschermd archeologisch monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Op grond van het overgangsrecht, artikel 9.1. van de Erfgoedwet, blijft artikel 11 van de Monumentenwet 1988 van toepassing.

Een strikte interpretatie van artikel 11 zou er toe leiden dat het gebruik van het beschermde terrein vergaand wordt beperkt. Veel (minimaal) grond-verstorende activiteiten zouden aan een vergunningvereiste worden gebonden. Oppervlakkige bodemingrepen leiden echter niet altijd tot een verstoring van het beschermde bodemarchief. In voorkomende gevallen kan een vrijstelling van vergunningplicht worden verleend voor grondwerkzaamheden tot een bepaalde diepte onder het maaiveld. Dit is bevestigd door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de uitspraak van 2 juli 2014, zaaknummer 201306923/1/A2. Het opnemen van een vrijstellingsdiepte wordt opgevat als een nadere omschrijving van de omvang van de bescherming die met het aanwijzingsbesluit wordt beoogd.

Voor het onderhavige monument is het in afwijking van artikel 11 van de Monumentenwet toegestaan om zonder vergunning de volgende grondwerkzaamheden uit te voeren:

- I sonderingen en grondboringen tot een maximale diameter van **10** cm;
- II bodemverstorende ingrepen tot een diepte van **30** cm onder het maaiveld. Bij het beoordelen van vergunningsaanvragen wordt rekening gehouden met het gegeven dat de bodem plaatselijk dieper is verstoord door eerdere opgravingen die er echter niet toe geleid hebben dat alle archeologische resten zijn verdwenen.

Vergunningplichtig

Onderstaande ingrepen zijn op grond van artikel 11 van de Monumentenwet 1988 altijd vergunningplichtig:

1. bodemverstorende ingrepen die verder gaan dan de vrijstelling onder II;
2. overige ingrepen, ook als deze de bodem niet of minder diep verstoren:
  - het ophogen, verlagen of egaliseren van het terrein;
  - bouw-, sloop- of graafwerkzaamheden waarvoor een omgevingsvergunning of ontgrondingenvergunning vereist is;
  - het aanbrengen van verhardingen in de openbare ruimte;
  - het wijzigen van het grondwaterpeil;
  - het aanplanten en verwijderen van (diepwortelende) bomen en struiken.

Dit geldt uitsluitend voor de kadastrale percelen van deze bijbescherming. De verstoringsvrije diepte bij het bestaande monument kan afwijken.

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057

Een aanvraag voor een monumentenvergunning wordt ingediend bij burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) beslist namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de aanvraag.

In geval van twijfel is het raadzaam contact op te nemen met de RCE. Aanbevolen wordt om in ieder geval vóór het indienen van een vergunningaanvraag overleg te voeren met de RCE over de voorgenomen werkzaamheden. Vooroverleg kan leiden tot een snellere afhandeling van een aanvraag.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057

Aanbevelingen voor goed beheer

Zandweg en Veldhuizen, Utrecht

Zandweg: Het vigerende Bestemmingsplan Vleuterweide – Vleuten (onherroepelijk 12-6-2014) groen (enkelbestemming) en waarde archeologie (dubbelbestemming) en Veldhuizen: CHW bestemmingsplan Veldhuizen, De Meern (onherroepelijk 12-3-2020) met enkelbestemming groen en gebiedsaanduiding archeologische verwachting 5 zijn van toepassing.

Om recht te doen aan de waarden van het monument verdient het aanbeveling:

- de grasmat mag periodiek worden gescheurd;
- ingrepen die dieper reiken dan maximaal **30 cm** beneden het huidige maaiveld moeten worden voorkomen.

N.B. Het is van belang dat het bovenstaande ter kennis wordt gebracht van degenen die het monument beheren.

**Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed**
Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Datum
21-01-2021

Zaaknummer
4935641100

Betreft
Besluit tot wijziging van het
rijksmonumentenregister

Monumentnummer(s)
531057